

Kuortaneen seurakunnan ympäristöohjelma

1. Saatteeksi

Kuortaneen seurakunta on aloittanut ympäristödiplomin hakuprosessiin valmistelun vuonna 2024.

Tavoitteenamme on saattaa ympäristödiplomihakuprosessi valmiiksi vuoden 2025 aikana, ja saada ympäristödiplomi vuonna 2026. Haluamme näin osallistua yhteisiin ympäristö- ja ilmastotalkoisiin!

Kuortaneen seurakunnan työntekijöille ja luottamushenkilöille on pidetty jätehuollon koulutusta vuonna 2024, Lassila-Tikanojan edustajan toimesta. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon *Hiilineutraali kirkko 2030* -strategia on sisällytetty seurakuntamme ympäristökatselmukseen ja -ohjelmaan.¹

2. Johdannoksi

Ilmaston lämpeneminen, luonnon monimuotoisuuden katoaminen ja ekosysteemien vaurioituminen kytkeytyvät suoraan elämäntapaamme. Elämäntapoihin vaikuttavat yhteiskunnan toiminta- ja ajattelutavat, jotka liittyvät sekä laajempiin rakenteellisiin tekijöihin kuin yhteisöjen, organisaatioiden ja yksilöiden arkiseen toimintaan. Omaksutut arvot ja asenteet puolestaan ohjaavat toimintaa ja käyttäytymistä. Kirkon erityiset vahvuudet ilmastotyössä ovatkin erityisesti juuri arvoissa ja asenteissa ja niiden muokkauksessa. Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja sen seurakunnat ovatkin sitoutuneet omien päästöjen vähentämiseen liittyvien konkreettisten toimien lisäksi tukemaan jäseniään ja muita ihmisiä muuttamaan elämäntapaansa ilmaston ja muun ympäristön kannalta kestävämpään muotoon. Suomen evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluu tällä hetkellä noin 3,5 miljoonaa suomalaista. Kirkon

¹Energia- ja ilmastostrategian konkreettisten tavoitteiden avulla Suomen evankelis-luterilainen kirkko on sitoutunut hillitsemään ilmastonmuutosta sekä edistämään kestävä elämäntapaa. Suomen evankelis-luterilainen kirkko sitoutuu kansalliseen ja kansainväliseen työhön ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, tavoitellen lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen esiteollisesta ajasta. Kirkon energia- ja ilmastostrategia hyväksyttiin 26.2.2019.

jäsenten osallisuus ja sitoutuminen yhteisiin ilmastotalkoisiin on erittäin tärkeää, jotta voisimme saavuttaa riittävät kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteet ilmaston muutoksen ehkäisemiseksi.

Kirkon energia- ja ilmastostrategian taustalla on kirkon ilmasto-ohjelma *Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus* vuodelta 2008.² On selvitetty, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnassa ilmastopäästöjä tulee muun muassa kiinteistöjen lämmittämisestä, sähkönkulutuksesta, liikkumisesta ja hankinnoista. Seurakuntien omistuksessa on myös noin 0,7 % Suomen metsistä. Metsät toimivat ns. hiilinieluinä. Kirkon päästöjä ja nieluja ei ole vielä kartoitettu riittävän kattavasti. Työryhmän arvion mukaan suurin osa kirkon toiminnan päästöistä tulee kiinteistöjen lämmittämisestä ja sähkönkulutuksesta. Tässä strategiatyössä on lähdetty siitä, että kirkon oman kiinteistöjärjestelmä Basiksen tietojen avulla saadaan koottua tiedot rakennusten energiankulutuksesta, voidaan seurata sen kehittymistä ja laatia tiekartta päästöjen vähentämiseksi kohden hiilineutraaliutta.

3. Kirkon ympäristödiplomi - yhtenä ratkaisuna ja työvälineenä ilmasto-ongelmaan

Kirkolla on ollut vuodesta 2001 käytössä oma, seurakuntien tarpeisiin räätälöity ympäristöjärjestelmä *Kirkon ympäristödiplomi*.³ Sitä on päivitetty säännöllisesti, ja viimeisin, uudistettu laitos käsikirjasta julkaistiin vuonna 2021. Kirkon ympäristöjärjestelmä on jo käytössä monissa seurakunnissa, ja joka vuosi ympäristödiplomin saavat useat uudet seurakunnat. Ympäristödiplomi toimii siis työvälineenä, jonka avulla toteutetaan kirkon energia- ja ilmastostrategian tavoitteita.

² Kiitollisuus Jumalan luomakuntansa kautta antamista elämän lahjoista saa tuntemaan kunnioitusta, joka ohjaa kohden kohtuullista elämäntapaa. Monien ihmisten tulee vähentää kulutustaan ja sopeuttaa elämänsä kohtuullisiin raameihin, monet muut ihmiset puolestaan tarvitsevat nykyistä enemmän toimeentuloon ja kohtuulliseen elämään. Kohtuus ei merkitse kuitenkaan harmaata arkea, vaan mahdollistaa myös luovuuden, jonka kautta syntyy uutta ja rikkautta. Kristilliset kirkot yhdessä monien muiden uskontojen kanssa ovat korostaneet jo pitkään, että kun tietyt perustavat tarpeet on tyydytetty, niin todellinen elämän ilo tulee rakkaista ja tärkeistä ihmissuhteista ja meitä ympäröivän luomakunnan rikkaudesta.

³ Kirkon ympäristödiplomi seurakunnille perustettiin vuonna 2001. Kyseessä on vapaaehtoinen järjestelmä, jonka avulla seurakunta voi parantaa ympäristöasioiden hoidon tasoa, mutta myös muutoin tehostaa toimintaansa. Se korostaa sekä seurakunnan johdon, henkilöstön että seurakuntalaisten vastuuta ja ympäristönäkökulman huomioon ottamista kaikessa toiminnassa. Toiminnan lähtökohdiana on seurakunnan johdon – kirkkoneuvoston tai seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkoneuvoston – ilmaisema tahtotila: meidän seurakuntamme haluaa olla esimerkillinen suhteessa luontoon ja ympäristöön. Toimiva ympäristöjärjestelmä johtaa siihen, että kaikki seurakunnan toimintaan osallistuvat tietävät oman toimintansa ympäristövaikutukset ja myös mahdollisuutensa vaikuttaa kehitykseen.

4. Kirkon ilmasto- ja ympäristömuutostyön yleistavoitteista

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on sitoutunut kansalliseen ja kansainväliseen työhön ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tavoitellen lämpenemisen rajoittamista 1,5 asteeseen esiteollisesta ajasta. Kirkko pyrkii olemaan hiilineutraali vuonna 2030. Tällöin kasvihuonekaasupäästöjä on vähennetty 80 % nykytasosta ja loput 20 % kompensoidaan mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi kiinnittämällä huomiota seurakuntien omistamien metsien muodostamaan hiilivarastoon. Tavoitteiden saavuttamiseksi kirkon kiinteistöjen ilmastopäästöt kartoitetaan kiinteistörekisteri Basiksesta saatavien tietojen avulla. Kirkon omistamien metsien hiilivarasto ja hiilinielu arvioidaan seurakuntien metsävaratietojen perusteella. Kirkon hiilineutraalius toteutetaan paikallisseurakunnissa talouskohtaisesti. Kirkkohallitus auttaa seurakuntia tarjoamalla niille neuvontaa ja tukea. Kirkko rohkaisee ja kutsuu jäseniään sekä muita yhteiskunnallisia toimijoita ja päättäjiä mukaan yhteiseen ilmastotyöhön ja hiilineutraaliustavoitteisiin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko on merkittävä ilmastovaikuttaja Suomessa ja osana paikallista ja globaalia ekumeenista kirkkojen yhteisöä.

5. Tavoitteet ja suunnitelmat

Tiekartta-työkalu (<https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/kestava-kehitys/hiilineutraali-kirkko/tiekartta/>)

2019

Kirkon ilmastostrategian valmistelu
Rahoituksen hakeminen mm. yhteistyössä SYKE:n kanssa
Basis-rekisteri kaikkien seurakuntien käytössä
Metsien hiilivarastojen ja -nielujen kartoitus

2020

Kiinteistöjen päästöjen kartoittaminen
Päätökset, yhteishankinnat, neuvonta2025
Öljytön kirkko
Käytetty sähkö on fossiilitonta
Päästöjen kompensointi
Kaikilla seurakunnilla on Kirkon ympäristödiplomi

2030

Hiilineutraali ja fossiiliton kirkko

6. Kuortaneen seurakunnan ympäristöohjelman yksityiskohtaisemmista toimenpiteistä ja tavoitteista

Ympäristöohjelma on suunnitelma seuraaville viidelle vuodelle. Ympäristökatselmuksen pohjalta laaditaan ympäristöohjelma, johon kirjataan toimenpiteet, aikataulut ja vastuuhenkilöt. Tavoitteena on, että jokaiselta työalalta on jokin konkreettinen tavoite kirjattuna. Diplomikauden puolivälissä tehtävä väliauditointi on hyvä kohta tarkentaa ja

päivittää asetettuja tavoitteita. Toimenpiteet ovat laadittu ja alla listattu Kuortaneen seurakunnan ensimmäiselle ympäristödiplomikaudelle vuosille 2026-2031.

Viestintä: vastuullinen työntekijä: viestinnästä vastaavat työntekijät (kirkkoherra, talouspäällikkö)

Seurakunta on laatinut ympäristöviestintäsuunnitelman erityisesti ympäristödiplomikäsikirjan tavoite neljä huomioiden.

- Seurakunta kertoo, miten se toteuttaa toiminnassaan ympäristövastuuta.
- Seurakunta antaa ympäristökasvatusta viestinnän kanavissa ja kannustaa seurakuntalaisia pitämään hyvää huolta luomakunnasta. Ympäristökasvatuksesta viestimisessä voidaan hyödyntää ekotapahtumien vuosikelloa (esim. luonnonkukkienpäivä, Itämeren päivä).
- Seurakunta osallistuu ajankohtaiseen julkiseen ympäristökeskusteluun. Kirkon ilmastostrategia suosittaa, että kirkko rohkaisee ja haastaa viestinnässään ja toiminnassaan jäsenensä mukaan ilmastotyöhön ja hiilineutraaliustavoitteisiin ja vaatii päättäjiltä myös rohkeita ilmastotoimia.
- Seurakunta suunnittelee ohjeet ja opasteet, joilla tuetaan ihmisiä toimimaan ympäristödiplomin määrittelemään suuntaan. Opasteita tarvitaan erityisesti muun muassa jätehuollossa keittiöissä, leirikeskuksesta ja hautausmailla.
- Seurakunta viestii ympäristönäkökulmasta verkkosivuillaan sekä Facebook- ja Instagram -sivuillaan, mm. tiedottamisen ja mainostamisen sekä myös hengellisen toiminnan, kuten hartauksien kautta. Seurakunnan Youtube-sivulla julkaistaan jumalanpalveluksia ja hartauksia sekä myös muuta sisältöä (kuten opetusvideoita). Tiedotteita ja mainoksia julkaistaan ilmoitustauluilla.

Jätehuolto ja kiertotalous: vastuullinen työntekijä: kiinteistöistä ja jätehuollosta vastaava työntekijä

- Seurakunnan toimipisteissä löytyy jätteiden lajittelua varten lasi, metalli, pahvi, poltettava ja biojäteastiat. Käytetyt patterit viedään kauppaan ja muu ongelmajäte Etapille.
- Opasteet kierrättämisestä hautausmaalle suunnitellaan ja laminoidaan ilmoitustauluille: poltettava jäte, maatuva jäte, lasi, metalli ja patterit. Lähimmät kierrätyspisteet mainitaan opasteissa.
- Pyritään vähentämään kertakäyttöastioiden määrää, joka vähentää jätekuormaa.

Ympäristökasvatus: vastuullinen työntekijä: mainitaan erikseen kunkin asiakohdan yhteydessä

- Ympäristökasvatussuunnitelman mukaisten tapahtumien tai kerhojen kokoontumisista julkaistaan tunnelmapostauksia ja mahdollisuuksien mukaan hartaussisältöä kasvatuksen/seurakunnan Instagram-sivulla. Vähintään 1-3 postausta vuosittain. Laadittu seurakunnan ympäristökasvatuksen vuosikello. Päivä-, perhe- ja varhaisnuorisotyön kerhoissa käytetään askarteluissa kierrätysmateriaaleja. (vastaava lastenohjaaja)
- Lähetystyössä viestitetään ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyvistä asioista sekä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja (lähetystyöstä vastaava työntekijä)

- Kerhoissa lasten ja vanhempien pitää lajitella omat roskat biojäte ja sekajäte. (vastaava lastenohjaaja)
- Päiväkerhojen vuosisuunnitelmaan lisätään 1 viikko, jossa käsitellään luomakuntaa. (vastaava lastenohjaaja)
- Nuorisotyössä muistamiset annetaan myös Toisenlaisina lahjoina. (nuorisotyönohjaaja)
- Ylä- ja alakouluissa vierailuilla tai aamunavauksissa vähintään kerran vuodessa käsitellään ympäristöteemoja. (nuorisotyönohjaaja)
- Musiikkityössä kerätään nuotteja, laulukirjoja ja esiintymisasuja takaisin uusille käyttäjille ja ympäristöaiheisen musiikin kuten virsi-iltojen pitäminen. (kanttori)
- Diakonian käsityöpiireissä hyödynnetään lahjoituksena saatuja materiaaleja ja piirien valmistamia tuotteita lahjoitetaan diakoniatyön kautta eri-ikäisille. Diakoniatyössä nostetaan esiin kansainvälistä vastuuta ja globaalia oikeudenmukaisuutta Yhteisvastuukeräyksen yhteydessä aikuisten/eläkeikäisten päiväpiireissä. Piireissä hyödynnetään myös Kirkon ulkomaanavun ja yhteisvastuukeräyksen materiaaleja ja tiedotteita keskustelun herättämiseen ympäristöasioista ja annetaan tilaa omien tunteiden käsittelyyn. Diakoniatorilla hyödynnetään kierrätysvaatteita ja -tekstiilejä. Samalla tarjotaan seurakuntalaisille mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen diakoniaan ja kaikkien heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseen maailman katastrofialueilla, joita ilmastonmuutos koskettaa eniten. (diakoni)
- Kirkon Ulkomaanavun materiaaleja pidetään esillä seurakunnan toimipisteissä. (lähetystyöstä vastaava työntekijä)
- Tavoitteena on eri ikäisille sopivan ja pysyvän luontopolun perustaminen toimitilan ympäristöön kunnan rantareitin rakentamisen yhteydessä (kiinteistöistä vastaava työntekijä) .
- Ruskamatka pohjoiseen syksyisin. (Ruskamatkasta vastaava (vapaaehtois)työntekijä)
- Rippikoulussa luomakunta on yhden oppitunnin aiheena. Rippikoulut järjestetään luonnon ääressä. Luomakunnan sunnuntai on yhden leirijumalanpalveluksen aiheena. Hartauksia ja oppitunteja voidaan järjestää luonnossa. (nuorisotyönohjaaja, pappi)
- Isoskoulutukseen lisätään kokonaisuus, joka käsittelee luomakuntaa ja ympäristötunteita. (nuorisotyönohjaaja)

Toiminta ja talous: vastuulliset työntekijät: kirkkoherra ja talouspäällikkö

Hiilineutraaliuteen pyritään seuraavien tavoitteiden avulla, jotka sisältävät suosituksia toimenpiteistä.

- Kuortaneen seurakunta on vähentänyt kiinteistöjen hiilidioksidipäästöjä lämmitysmuotoja. Viimeisestä öljylämmitteisestä rakennuksesta luovuttiin 2011. Kiinteistöjen neliöitä on kiinteistösuunnitelmissa vähennetty ja käyttöastetta lisätty merkittävästi purettujen kiinteistöjen tilalle rakennettavien uusien kiinteistöjen osalta.
- Vähennämme eri tavoin toiminnan päästöjä. Kuten suosimalla elintarvikeostoissa ilmastoystävällistä ruokaa ja vähentämällä hävikkiruoan määrää. Suosimme kestäviä hankintoja (kopiopaperit uusiopaperia, syntymäpäiväkortit kierrätetystä pahvista, wc- ja käsipaperit, suodatin- ja leivinpaperit ympäristöystävällisiä merkkituotteita jne.). Suosimme myös etäpalavereita, verkkokoulutuksia ja yhteiskyytejä, silloin kun ne ovat toiminnan kannalta on mahdollista. Noudatamme seurakunnille laadittuja vastuullisen sijoittamisen ohjeita.
- Pyrimme kompensoimaan päästöt kartoittamalla metsiemme tilan hiilivarastoina.

Hyväksytty Kuortaneen seurakunnan kirkkoneuvostossa 19.5.2025

- Vaikutamme aktiivisena yhteiskunnallisena toimijana ja keskustelijana toteuttamalla rippikoulut ympäristöystävällisesti ja kannustamalla nuoria ottamaan vastuuta ilmastosta ja ympäristöstä.
- Kuortaneen seurakunta on sitoutunut ilmastotyöhön. Tavoitteenamme on olla hiilineutraali seurakunta vuosikymmenen 2030 alkuun mennessä.

Ruoka ja keittiöt: vastuullinen työntekijä: talouspäällikkö/vastaava suntio

- Seurakunnan omissa tilaisuuksissa ylijäänyt ruoka käytetään tai jatkojalostetaan eri muotoon seurakunnan omiin tilaisuuksiin. Osassa seurakunnan omista tilaisuuksista on väkimäärä tiedossa, jolloin hävikkiruoan syntymistä voidaan paremmin ehkäistä.
- Kirkoissa järjestettävissä kahvituksissa on ollut käytössä kertakäyttökupit, mutta tähän pyritään löytämään kestävämpi ratkaisu, kuten omien kuppien/mukien käyttö. (suntiot ja papisto)
- Jätteiden lajittelu on ohjeistettu ja ruoan kunnioittamiseen liittyvä opastus. (talouspäällikkö)
- Ruokahävikki pyritään jakamaan diakoniatyön kautta sitä tarvitseville. (diakoni)
- Yksityistilaisuuksissa asiakas huolehtii hävikkiruoista (voidaan pakata asiakkaalle mukaan).
- Seurakunta ei käytä kertakäyttötuotteita kuin poikkeustapauksissa.
- Seurakunnan tarjoamasta kahvista ja teestä on osa pysyvästi Reilun kaupan tuotteita.
- Etukäteen pyydettyä saa kasvis- ja vegaaniruokaa.
- Hunaja, öljy, pikkuleivät, omenat, marjat, vihannekset, juurekset hankitaan paikallisilta lähituottajilta.
- Kasvisruokavaihtoehto on aina tarjolla ruokailuissa ja kokouksissa.
- Käytettävä kala on msc/asc-merkittyä.
- Pyritään ostamaan kotimaisia elintarvikkeita niin paljon kuin mahdollista.

Energia, kiinteistöt ja kiinteistöhoito: vastuullinen työntekijä: talouspäällikkö

- Seurakunnan strategian osana tulee olemaan kiinteistöstrategia, jossa on mm. määritelty seurakunnan omistamat kiinteistöt, ja niiden osalta suunnitelmat säilytettävistä ja luovutettavista kiinteistöistä sekä maininnat niihin liittyvistä toimenpiteistä.
- Hautausmaan kappelin korjaus- ja kunnostusprojekti on suunniteltu toteutettavaksi aikavälille 2025–2027.
- Uusi toimisto- ja huoltorakennus suunniteltu rakennettavaksi hautausmaan viereen vuosina 2025–2026.
- Leirikeskuksesta luopumista viedään eteenpäin vielä vuoden 2025 aikana.
- Siivotessa ei tuhlaata vettä. Ja kun tämänhetkiset varastossa olevat pesuaineet loppuvat, siirrytään seuraavaksi ympäristöystävällisiin pesuaineisiin. Siivotessa (esim. vessan ja keittiön pintojen pyyhkimisessä) käytetään kierrätysmateriaalista valmistettuja kertakäyttö/yhden päivän liinoja.

Hautausmaat ja viheralueet: vastuullinen työntekijä: talouspäällikkö

- Hautausmaan hoitosuunnitelmassa otetaan huomioon hautausmaiden ylläpidon ympäristönäkökulmat.
- Kunnan suunnitellun rantareitin yhteyteen rakennetaan hengellistä elämää tukeva hiljentymis- ja virkistyspaikka kirkkoherranviraston lähistölle.

Metsät ja muut luonnonalueet: vastuullinen työntekijä: talouspäällikkö

- Metsänhoitosuunnitelmassa on otettu huomioon ympäristönäkökulmat, mm. lintujen pesimäaikana ei tehdä hakkuu- yms. töitä, jotka aiheuttavat haittaa pesintään. Kestävä kehitys on huomioitu metsänhoitosuunnitelmassa.
- Seurakunnalla on peltoa 0,64 ha ja se on vuokrattuna ulkopuoliselle, samoin kuin tukioikeudet.

Liikenne: vastuullinen työntekijä: talouspäällikkö

- Sähköauton latauspistepaikan/-paikkojen mahdollisuutta suunnitellaan seurakunnan kiinteistöjen yhteyteen.
- Yhteiskyytien ja julkisen liikenteen käyttäminen aina kun mahdollista.
- Toimipisteille on mahdollistettu polkupyörillä saapuminen, polkupyörätelineet löytyvät toimipisteiltä.
- Seurakuntaan hankitaan polkupyöriä yhteiskäyttöön.

Ympäristöprosessin etenemistä aktiivisesti seurataan ja siitä myös viestitään

- Seurakunta viestii myös verkkosivuillaan ympäristötyöstä ja tavoitteesta hankkia ympäristödiplomi. Ympäristödiplomihankkeesta voidaan julkaista uutinen. Uutiset palvelevat erityisesti mediaa ja päättäjiä, mutta myös tavallisia seurakuntalaisia.
- Ympäristödiplomihankkeen edistyessä, kun seurakunta on päättänyt toimenpiteistä ja toteuttaa niitä esimerkiksi metsiin tai kiinteistöihin liittyen, niistä voidaan tehdä uutinen verkkosivuille. Samoin voidaan kertoa seurakunnan järjestämistä tempauksista tai yhteisestä osallistumisesta muiden toimijoiden ympäristötempauksiin esim. roskien kerääminen tai vieraslajien torjunta tai seurakunnan osallistuminen Pyöräilyviikkoon ja muihin liikuntaa ja ympäristöasioita edistäviin tapahtumiin. Edellä mainitut asiat palvelevat eri tavoin aktiivisia seurakuntalaisia.
- Kerrotaan myös pienistä edistysaskelista, jotka näkyvät käytännön työssä.
- Seurakunta lisää jätteiden käsittelystä ja kierrätyksestä tiedon hautausmaita ja vuokrattavia tiloja koskeville tilasivuille palvelemaan hautausmaiden kävijöitä ja tilojen vuokraajia.

Liitteet: ympäristökasvatussuunnitelma, ympäristöviestintäsuunnitelma

Kuortaneen seurakunnan ympäristökasvatussuunnitelma

1. Johdanto

Ympäristökasvatussuunnitelman peruseräatit ovat luomisteologiset lähtökohdat: Jumala on luonut luomakunnan hyväksi, ihminen on asetettu varjelemaan sitä. Ympäristöstään ihminen ei ole kyennyt kunnolla huolehtimaan, ja usein päinvastoin. Ilmasto lämpenee huolestuttavan nopeasti, ja myös ympäristön monimuotoisuus on katoamassa. Siksi onkin nyt toimittava yhdessä ja suunnitelmallisesti huolehtien luomakunnasta. Ympäristöongelmat vaativat nopeita ja mittavia toimenpiteitä.

Ympäristökasvatuksessa kannustetaan luonnosta huolehtimiseen mm. kierrättämällä ja tekemällä ekologisia valintoja. Seurakunnassa annetaan myös välineitä ympäristöstä välittämiseen ja rohkaistaan toimimaan kasvien, eläinkantojen ja biotooppien ennallistamiseksi. Toivon näkökulma on kaikessa toiminnassa punaisena lankana. Luottamus Jumalan mahdollisuuksiin on toivon perustana. Seurakunnan kasvatustyössä rakennetaan asteittain jo olemassa olevan toiminnan päälle uusia ympäristökasvatuksen kokonaisuuksia niukat resurssit huomioiden.

2. Ympäristökasvatus kasvukaaren eri vaiheissa

0–6 v

Perhe- ja päiväkerhutyössä tutustutaan luonnon monimuotoisuuteen konkreettisesti retkeillen. Askarteluissa käytetään mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja. Bioroskat, muovit, lasitavara ja sekajäte lajitellaan. Hartauselämässä huomioidaan luomakunnan teemat ja osallistutaan luontohaasteisiin.

6–13 v

Koulujen kanssa retkeillään luonto huomioiden ja päivänavauksissa käsitellään luontoteemoja vuoden kiertokulun mukaan. Ympäristöteemat huomioidaan myös koulukirkossa (luomakunnan sunnuntai).

13–18 v

Ympäristökasvatus ja toivon näkökulma näkyy rippikoulussa, isokoulutuksessa ja koulujen päivänavauksissa. Globaali oikeudenmukaisuus tuodaan esille myös.

18 v-

Diakoniatari tarjoaa mahdollisuuden kierrättämiseen. Luontoteemat näkyvät myös luomakunnan erityismessussa, luontokirkoissa ja kansanlaulumessussa. Yhteisiä talkootapahtumia järjestetään leirikeskuksessa ja hautausmaalla yhdistämällä huvi ja hyöty.

Diakoniatyössä otetaan esille kaikkein heikoimmassa asemassa olevien hätä ja osallistutaan auttamiseen. Kirkon Ulkomaanavun tuotteita pidetään esillä ja siirrytään vähitellen reilun kaupan tuotteisiin esimerkiksi tarjoiluissa.

3. Ympäristökasvatuksen viestintä ja vuosikello

Ympäristökasvatussuunnitelman mukaisista tapahtumista tehdään postauksia sosiaaliseen mediaan ja seurakunnan nettisivuille. Myös hartauskirjoituksissa ja postauksissa huomioidaan tämä suunnitelma.

Vuosikello:

Elokuu ja syyskuu: luomakunnan sunnuntain messu sekä ulkoilmahartaus/muu ulkoilmatapahtuma.

Lokakuu: maailman kasvisruokapäivä ja reilun kaupan viikko huomioidaan keskiviikkokeitolla ja muissa ruokailuissa. Eläinten viikkoa vietetään varhaiskasvatuksessa ja nuorisotyössä.

Yhteiskoulun luontopäivään osallistutaan.

Marraskuu: älä osta mitään-päivä toteutuu myös seurakunnassa.

Joulukuu: jouluvaellus tai muu ulkoilmatapahtuma.

Tammikuu: päiväkerhossa aloitetaan lintujen pihabongaus.

Maaliskuu: paastonaika huomioidaan keskiviikkokeitoilla ja muussa ruokailussa ja hartauselämässä.

Toukokuu: suvivirren sunnuntai.

Kesäkuu: rippileireihin sisällytetään kasvisruokavaihtoehto sekä kierrätys ja lajittelu.

4. Luontopolut ja hiljaisuudelle rauhoitetut paikat

Varhaisnuorten leirillä ja perhetapahtumissa tilapäisiä luontopolkuja. Kirkkorantaan rakentuu uusi luontoreitti ja siihen liitetään seurakunnan maa-alueelle hiljentymispaikka.

5. Leirit, retket ja muut tapahtumat

Lähetys ja diakonia järjestää myyjäisiä ja kirpputoritapahtumia.

6. Rippikoulu ja isostoiminta

Luomakunta ja siitä huolehtiminen on yhden oppitunnin sekä aamujumalanpalveluksen ja iltahartauden aiheena. Rippikoulut järjestetään luonnon ääressä ja siellä voi mm. kalastaa kestävästi ja luontoarvoja kunnioittaen. Hartauksia ja oppitunteja pidetään myös ulkona luonnossa. Myös jätteitten kierrättäminen kuuluu leirien arkirutiineihin. Isoskoulutukseen lisätään luomakunnan tilaa käsittelevä kokonaisuus sekä ympäristötunteiden käsittelyä.

7. Arvio katselmustaulukon mukaisista vaikuttavuuspisteistä

Ympäristökasvatus kasvun kaaren eri vaiheissa 4 p, Ympäristökasvatuksen viestintä ja vuosikello 6 p, Luontopolut 2 p, Leirit, retket ja muut tapahtumat 2 p, Rippikoulu ja isostoiminta 3 p.

Kuortaneen seurakunnan ympäristöviestintäsuunnitelma

1. Seurakuntien ympäristöviestinnälle kirkon ympäristödiplomikäsikirjassa annettuja tavoitteita

1. Seurakunta kertoo, miten se toteuttaa kaikessa toiminnassaan ympäristövastuuta.
2. Seurakunta antaa ympäristökasvatusta viestinnän kanavissa ja kannustaa seurakuntalaisia pitämään hyvää huolta luomakunnasta. Ympäristökasvatuksesta viestimisessä voidaan hyödyntää ekotapahtumien vuosikelloa (esim. luonnonkukkienpäivä, Itämeren päivä).
3. Seurakunta osallistuu ajankohtaiseen julkiseen ympäristökeskusteluun. Kirkon ilmastostrategia suosittaa, että kirkko rohkaisee ja haastaa viestinnässään ja toiminnassaan jäsenensä mukaan ilmastotyöhön ja hiilineutraaliustavoitteisiin ja vaatii päättäjiltä rohkeita ilmastotoimia.
4. Seurakunta suunnittelee ohjeet ja opasteet, joilla tuetaan ihmisiä toimimaan ympäristödiplomin määrittelemään suuntaan. Opasteita tarvitaan erityisesti muun muassa jätehuollossa keittiöissä, leirikeskuksissa ja hautausmaalla.

2. Annettujen tavoitteiden toteuttaminen – kenelle, missä, miten, milloin, kuka

TAVOITE 1: Seurakunta kertoo, miten se toteuttaa kaikessa toiminnassaan ympäristövastuuta.

- Ensimmäisen tavoitteen toteutuksen ensisijainen kanava on seurakunnan verkkosivut. Tavoitteesta viestitään innokkaasti. Toteutusvastuussa ovat kirkkoherra ja talouspäällikkö.
- Seurakunta kertoo verkkosivuillaan ympäristötyöstä ja tavoitteestaan hankkia ympäristödiplomi. Ympäristödiplomihankkeesta voidaan julkaista uutinen. Nämä voidaan tehdä heti prosessin alkaessa. Ne palvelevat erityisesti mediaa ja päättäjiä.

- Verkkosivujen osallistu ja vaikuta -osioon voidaan perustaa ympäristötyöstä kertova osio, jossa kerrotaan niistä toiminnoista, joihin seurakuntalaisten toivotaan osallistuvan. Tämä palvelee aktiivisia seurakuntalaisia.
- Ympäristödiplomihankkeen edistyessä, kun seurakunta on päättänyt toimenpiteistä ja toteuttaa niitä esimerkiksi metsiin tai kiinteistöihin liittyen, niistä voidaan tehdä uutinen verkkosivuille. Samoin voidaan kertoa seurakunnan järjestämistä tempauksista tai yhteisestä osallistumisesta muiden toimijoiden ympäristötempauksiin esim. roskien kerääminen tai vieraslajien torjunta. Voidaan kertoa myös pienistä edistysaskelista, jotka näkyvät käytännön työssä.
- Seurakunta lisää jätteiden käsittelystä ja kierrätyksestä tiedon hautausmaita ja vuokrattavia tiloja koskeville tilasivuille palvelemaan hautausmaiden kävijöitä ja tilojen vuokraajia.

TAVOITE 2: Seurakunta antaa ympäristökasvatusta viestinnän kanavissa ja kannustaa seurakuntalaisia pitämään hyvää huolta luomakunnasta. Ympäristökasvatuksesta viestimisessä voidaan hyödyntää ekotapahtumien vuosikelloa (esim. luonnonkukkienpäivä, Itämeren päivä).

- Toisen tavoitteen toteuttamisen pääkanavat ovat sosiaalisen median kanavat eli seurakunnan yhteinen ja työalojen Facebook -sivut (3 kpl), seurakunnan yhteinen Instagram-sivu (1kpl), seurakunnan yhteinen ja varhaiskasvatuksen YouTube -kanavat. Sosiaalisen median kanavat palvelevat ensisijaisesti eri-ikäisiä seurakuntalaisia. Sävy on rohkaiseva, kannustava ja toiveikas. Sisältö muodostuu pääosin kirjoitetuista, kuva- ja videohartauksista, asennekasvatuksesta sekä järjestytyistä toiminnasta kertomisesta. Viestinnässä hyödynnetään kirkon ja yhteistyökumppaneiden tuottamaa materiaalia ja ekotapahtumien vuosikelloa. Päätootevastuussa ovat viestintävastaava yhdessä viestintäryhmän jäsenten kanssa.
- Luomakunnan sunnuntain ajankohtana pyritään julkaisemaan aiheeseen liittyvä lyhyt hartaus seurakunnan Facebook ja/tai Instagram -sivuilla, jonka toteuttaa hengellinen työntekijä.
- Luontokirkoista ja luonnossa pidettävistä jumalanpalveluksista ja hartauksista viestitään seurakunnan sosiaalisen median kanavilla etukäteisjulkaisujen ja mahdollisuuksien mukaan paikan päältä tehtyjen tunnelmapostausten avulla.
- Tärkeimmiksi ekotapahtumien vuosikellon tapahtumiksi, joina ajankohtina sosiaalisen median kanavilla julkaistaan kirjoitettu-, kuva- tai videohartaus tai muu rohkaiseva postaus on valittu ensisijaisesti kirkolliset tapahtumat (maalis-huhtikuussa ekopaasto, suvivirren sunnuntai, luomakunnan aika 1.9.–4.10.) Lisäksi joulun alla pienenä paastona voidaan tuoda esille Älä osta mitään –päivän ja Kestävän joulun teemoja.
- Lokakuussa pyritään tekemään päivitys Reilun kaupan viikolla, vko 43.
- Ympäristökasvatussuunnitelman mukaisten tapahtumien tai kerhojen kokoontumisista julkaistaan tunnelmapostauksia ja mahdollisuuksien mukaan hartaussisältöä kasvatuksen Instagram -sivuilla, josta postaus jaetaan myös koko seurakunnan somekanaville. Lasten- ja nuorisotyönohjaajat toteuttavat vähintään yhden postauksen vuosittain.
- Hengellisen työn tekijät vastaavat globaalin ympäristönäkökulman esille tuomisesta seurakunnan sosiaalisen median kanavissa mm. jakamalla yhteistyöjärjestöjen materiaalia tai lähettihaastattelujen kautta.
- Kuten verkkosivuilla, myös sosiaalisen median kanavissa voidaan kertoa seurakunnan järjestämistä tempauksista tai yhteisestä osallistumisesta muiden toimijoiden ympäristötempauksiin esim. roskien kerääminen tai vieraslajien torjunta. Voidaan kertoa myös muista käytännöllisen toiminnan kampanjoista, kuten muutoksista

työpaikalle liikkumisessa tai materiaalien uusiokäytöstä seurakunnan toiminnassa.

TAVOITE 3: Seurakunta osallistuu ajankohtaiseen julkiseen ympäristökeskusteluun. Kirkon ilmastostrategia suosittaa, että kirkko rohkaisee ja haastaa viestinnässään ja toiminnassaan jäsenensä mukaan ilmastotyöhön ja hiilineutraaliustavoitteisiin ja vaatii päättäjiltä rohkeita ilmastotoimia.

- Kuortaneen seurakunnan yleisten linjausten mukaisesti seurakunnan puolesta kannanottoja yhteiskunnallisiin kysymyksiin antaa kirkkoherra. Kirkkoherra toteuttaa kirkon ilmastostrategian linjauksia parhaaksi katsomallaan tavalla paikallisessa vaikutustoiminnassaan.

TAVOITE 4: Seurakunta suunnittelee ohjeet ja opasteet, joilla tuetaan ihmisiä toimimaan ympäristödiplomin määrittelemään suuntaan. Opasteita tarvitaan erityisesti muun muassa jätehuollossa keittiöissä, leirikeskuksissa ja hautausmailla.

- Opasteiden tarvetta selvitetään. Selvitys tehdään hallinnon alalla. Selvityksen pohjalta voidaan tarvittaessa tilata opasteet. Vaihtoehtoisesti viestintä voi suunnitella ilmoitukset ja laminoida ne vrt. korona-aikana käytössä olleet opasteet. Ne voidaan sijoittaa olemassa oleville ilmoitustauluille ja kierrätysastioiden yhteyteen.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Seurakunta hankkii mahdollisuuksien mukaan tilattavat viestinnän painotuotteet esim. syntymäpäiväkortit, kaste- ja rippikoulutodistukset kierrätysmateriaalista.

3. Ympäristöviestintä katselmustaulukossa ja sen pisteytys

Toimenpide: Seurakunta viestii ympäristöasioistaan laajasti.

Pisteet: Seurakunnalla on ympäristöviestintäsuunnitelma, 2 pistettä.
1 piste/viestintäkanava, jossa viestitään säännöllisesti. Enintään 10 pistettä.

Lisäksi huomioitavaa: viestintä on myös kaikkien yhteinen tehtävä ja osa ympäristötyötä. Siksi siitä saa pisteitä myös monissa muissa luvuissa.

Arvio saatavista pisteistä: suunnitelma 2 p, kanavat 4–5 p (verkkosivu, uutinen/tiedote verkkosivulla, Facebook-sivu, Instagram-sivut, YouTube-sivut, mainokset ja ilmoitukset).

4. Ympäristöviestintäsuunnitelman käsitteitä ympäristödiplomikäsikirjasta

Kohderyhmiä:

- Seurakunnan työntekijät
- Luottamushenkilöt
- Muut seurakunnan vapaaehtoiset
- Aktiiviset osallistujat
- Muut seurakuntalaiset
- Kuntalaiset
- Kunnan viranomaiset
- Yhteistyökumppanit
- Muut paikalliset toimijat
- Toimittajat

Kanavia ovat muun muassa seuraavat:

- Sosiaalinen media, mm. blogit, videoblogit, Facebook, Instagram, YouTube, Jodel, TikTok, LinkedIn, Snapchat, Twitter, WhatsApp, julkiset keskustelupalstat, verkkopalvelut, video, chatit
- Podcastit
- Uutiskirjeet
- Sähköpostilistat
- Verkkosivut
- Intra/Sosiaalinen intra
- Koulutustilaisuudet, seminaarit
- Messut
- Esitteet, julisteet, roll-upit
- Mainokset, ilmoitukset
- Lehdet
- Kohdistettu toimittajavinkki, toimittajatapaaminen, taustatilaisuus
- Tiedotustilaisuus, lehdistötilaisuus, mediatapaaminen
- Tiedote/Kohdistettu tiedote
- Vieraskynäkirjoitus, mielipidekirjoitus

Tavoitteiden toimeenpanon kuvaaminen:

Viestintäsuunnitelmassa kuvataan ensin ympäristöviestinnän tavoitteet ja tarkoitus (miksi viestitään) ja kohderyhmät (kenelle viestitään). Kohderyhmän ja tavoitteen mukaan valitaan kanavat ja keinot (missä viestitään), äänensävy (miten viestitään) ja ajoitus (milloin viestitään). Suunnitelmassa on määritettävä myös, kenen vastuulla asia on (kuka viestii). Viestintäsuunnitelmaan on hyvä kirjata myös, miten viestinnän onnistumista mitataan ja mitkä ovat viestinnän mahdolliset kustannukset.